

Notiser

Platon censurerad i Texas

Universiteten i Texas är på många sätt speciella. Å ena sidan är de mycket välfinansierade – vid Texas A&M har vi en egen flygplats och en fotbollsarena med över hundra tusen sittplatser. Fotbollstränaren tjänar omkring 70 miljoner kronor om året; rektorn tjänar bara tio. Och självklart får lärare och studenter ta med sig vapen till föreläsningarna – delstaten har antagit en särskild lag som, genom en generös tolkning av konstitutionen, garanterar denna rättighet.

Trots ett långsiktigt skydd för individuella fri- och rättigheter är det, förvånande nog, förbjudet att undervisa om Platon. Eller åtminstone om vissa delar av Platons *Gästabudet*. Denna termin ska jag undervisa på kursen "Contemporary Moral Issues" för 270 studenter. Efter misstankar om liberal "indoktrinering" på en barnlitteraturkurs förra terminen måste nu alla kurs-PM ("syllabi") på samtliga institutioner godkännas i förväg. Jag skickade in mitt till prefekten tillsammans med ett skarpt formulerat mejl – som numera går att hitta på nätet – med hänvisningar till förhandscensur och akademisk frihet. Jag är ordförande för universitetets råd för akademisk frihet.

I *Gästabudet* beskriver Platon homosexualitet som fullt naturlig och antyder att det finns fler än två kön: "Ty man bör lära känna människans natur ... förr i tiden var vår natur inte densamma som nu, utan annorlunda. Till att börja med fanns det tre slags människor och inte två som nu, manligt och kvinnligt; dessutom fanns det ett tredje slag, som var gemensamt för båda" (189e).

Om man accepterar universitetets regel, antagen i november, som förbjuder undervisning i "ras- och genusteori", ansluter sig Platon till en lång rad framstående tänkare vars idéer kan anses fördärliga för ungdomen och därför bli föremål för censur. I ljuset av detta blir förbudet mot att undervisa om Platons *Gästabudet*, i teknisk mening, begripligt. Jag menade dock att denna text – liksom några andra passager ur *Gästabudet* – mycket väl kunde vara relevant för min föreläsning om etik och genusfrågor.

När jag fick beskedet att Platon inte är förenlig med universitetets regel blev jag både chockad och positivt överraskad: administratörerna

vid Texas A&M visade sig kunna sin Platon. Jag erbjöds valet att antingen ta bort de icke godkända avsnitten ur Platon eller undervisa i en annan kurs. Facket kontaktade *New York Times*, som omedelbart gjorde en intervju och publicerade en artikel. (Någon i Sverige måste ha tipsat svenska *Flamman*, som hann ringa och skriva allra först!) Därefter följde ett tjugotal intervjuer under tre dagar.

Efter att ha talat med en advokat meddelade jag universitetet att jag har beslutat att ersätta det ifrågasatta innehållet med föreläsningar om yttrandefrihet och akademisk frihet. Två juristfirmor har hört av sig och erbjudit sig att ta fallet till domstol – en vanlig umgängesform i Texas. Det ska bli intressant att se hur den juridiska processen slutar.

Martin Peterson

En röst om filosofi

Under en period på 1900-talet delade filosofiska institutionen i Uppsala sina lokaler på Villavägen med den litteraturvetenskapliga institutionen. Bland litteraturvetarna fanns på den tiden även författaren Sven Delblanc. Han tycks inte ha varit helt nöjd med sina grannar. I sin självbiografiska bok *Livets ax* (1991) säger han bland annat: "Guds brinnande andedräkt omsluter jorden, hans avbild till ett livslångt lidande, men här och var finns skyddade skrevor, där de tillfälligt förskonade diskuterar samhällsförbättring eller kunskapsteori, medan livet dör ut omkring dem. Åsynen av dessa naiva dårar kunde inge mig raseri" (s. 199).

Jag tror inte att filosofernas skrevor var mer skyddade än litteraturvetarnas, så det måste nog vara själva den filosofiska verksamheten som retade upp Delblanc. Eller var det något mer personligt?

Lars Bergström

Vad göra?

Utilitarister skulle kanske gå med på något i stil med att "man så gott man kan, och i rimlig grad, bör överväga alternativ och konsekvenser vid viktiga beslut". Men det skulle väl alla vettiga personer gå med på! Utom kanske klassiska utilitarister! Ty dom tycks anse att man bör använda denna strategi endast om, och när, detta har bättre totala konsekvenser än varje alternativ. Hur ofta det är fallet kan vi inte veta.

Lars Bergström

Välvilliga tolkningar VI: Den motbjudande slutsatsen

I vår serie av välvilliga tolkningar av till synes problematiska teser har turen kommit till vad Derek Parfit kallar *den motbjudande slutsatsen*. Så här formulerar Parfit den i sin bok *Reasons and Persons* från 1984 (FT:s översättning): "För varje möjlig population på minst tio miljarder människor som alla har mycket hög livskvalitet, måste det finnas någon mycket större tänkbar population vars existens allt annat lika skulle vara bättre, trots att dess medlemmar lever liv som med nöd och näppe är värda att leva." Om en teori medför denna slutsats, anses detta ofta vara synnerligen besvärande för teorin. De som försvarar slutsatsen – och alltså förnekar att den förtjänar sitt förolämpande namn – hänvisar ofta till diverse kontroversiella idéer, som att våra intuitiva omdömen om denna sorts frågor inte är tillförlitliga. Men det finns ett rakare försvar av slutsatsen, såsom Parfit och andra formulerar den. Om den är felaktig, så finns det en möjlig population på minst tio miljarder människor som alla har mycket hög livskvalitet, och som inte är sådan att det finns en mycket större tänkbar population med vissa egenskaper. Men blott möjliga populationer finns rimligen inte – de kunde ha funnits men gör det inte. Så de enda möjliga populationer som finns är de som faktiskt finns. Finns det då en faktisk population på minst tio miljarder människor som alla har mycket hög livskvalitet? Nej, med tanke på lidandet i världen verkar det närmast motbjudande att påstå det.

Medarbetare i detta nummer av *Filosofisk tidskrift*: *Lars Bergström* är professor emeritus i praktisk filosofi vid Stockholms universitet, *Adam Ehlert* är doktorand i klinisk medicinsk etik vid Uppsala universitet, *Johan E. Gustafsson* är professor i filosofi vid University of Texas at Austin, *Sofia Jeppsson* är docent och universitetslektor i filosofi vid Umeå universitet, *Ingvar Johansson* är professor emeritus i teoretisk filosofi vid Umeå universitet, *Lennart Nordenfelt* är professor emeritus i hälso- och sjukvårdens teori och etik vid Marie Cederschiöld högskola, *Karl Nygren* är postdoktor i teoretisk filosofi vid Stockholms universitet, *Martin Peterson* är professor i filosofi vid Texas A&M University, *Peder Thalén* är professor i religionsvetenskap vid Högskolan i Gävle och *Jakob Werkmäster* är forskare i praktisk filosofi vid Lunds universitet.